

12. Яременко, В. Шестидневный разгром [Электронный ресурс] / В. Яременко. – Режим доступа: <http://www.polit.ru/article/2007/06/05/shestdney> Доступ – 15.06.2013.
13. *Foreign Relations of the United States, 1964-1968, Volume XIX: Arab-Israeli Crisis and War, 1967* / Ed. by H. Schwar, 2000.
14. Ginor, I. Excerpt – How the USSR planned to destroy Israel in 1967 [Электронный ресурс] / I. Ginor. – Режим доступа: <http://imra.org.il/story.php?id=18226> Доступ – 15.06.2013.
15. Ginor, I. How Six Day war almost led to Armageddon [Электронный ресурс] / I. Ginor. – Режим доступа: <http://www.guardian.co.uk/world/2000/jun/10/israel1> Доступ – 15.06.2013.
16. Ginor, I. Foxbats over Dimona. The Soviet Nuclear Gamble in the Six Day War / I. Ginor, G. Remez. – London, 2007.
17. *The Soviet Union and the June 1967 Six Day War* / Ed. by Y. Ro'i, B. Morozov. – California, 2008.

УДК 94:[327(470+571:520):341.8]«1858/1904»

Правова регламентація діяльності російської консульської служби в Японії у 1858 – 1904 рр.

Кириченко Олена

Кириченко Олена. Правова регламентація діяльності російської консульської служби в Японії у 1858–1904 рр. У статті здійснена спроба аналізу консульських статутів царської Росії з точки зору їх відповідності фактичним умовам функціонування російських консульств в Японії. Представлено характеристику російсько-японських договорів, котрими мали керуватись у своїй діяльності російські консули в Японії з моменту відкриття першого консульства до розірвання дипломатичних відносин у зв'язку з початком військових дій.

Ключові слова: російські консули, Японія, консульський статут, трактат.

Кириченко Елена. Правовая регламентация деятельности российской консульской службы в Японии в 1858-1904 гг. В статье осуществлена попытка анализа консульских уставов царской России с точки зрения их соответствия фактическим условиям функционирования российских консульств в Японии. Представлена характеристика российско-японских договоров, которыми должны были руководствоваться в своей деятельности российские консулы в Японии

© Кириченко О. Б., 2013

с момента открытия первого консульства до разрыва дипломатических отношений в связи с началом военных действий.

Ключевые слова: российские консулы, Япония, консульский устав, трактат.

Kyrychenko Olena. Legal Regulation of Russian Consular Service in Japan Activities in 1858-1904. The attempt to analyse consular regulations of tsarist Russia in terms of their correspondence to actual conditions of Russian consulates in Japan functioning is carried out in the article. The description of Russia-Japan treaties that were guidelines for Russian consuls in Japan from the moment of the opening of the first consulate to the severance of diplomatic relations in connection with the outbreak of hostilities is presented.

Key words: Russian consuls, Japan, consular regulations, treaty.

У другій половині XIX – на початку XX ст. консульська служба на Далекому Сході, зокрема в Японії, мала свої особливості, порівняно із діяльністю консульських установ у Європі та Америці. Дослідження законодавчої бази, що регламентувала функціональні обов'язки російських консулів в Японії, дозволяє визначити не лише особливості становлення російської консульської служби у названій державі, але й проаналізувати поступову зміну пріоритетів у зовнішній політиці Російської імперії.

Відомий дослідник російсько-японських відносин Дж. Ленсен в одній із своїх робіт здійснив спробу скласти хронологічну таблицю з інформацією про дати служби консулів, віце-консулів, секретарів та іншого персоналу російських консульств в Японії [22, р. 156-190]. У загальних рисах проблема функціонування російської консульської служби в Японії у 1858–1904 рр. висвітлена у книзі П. Е. Подалка [15]. Нововведення консульських статутів 1820 та 1858 рр. аналізуються у статтях О. В. Сафронової [16; 17; 18], де авторка звертає увагу на специфіку консульської служби у країнах Сходу.

Документи, знайдені нами в Архіві зовнішньої політики Російської імперії, дають можливість ознайомитись із проблемами, з котрими зіштовхувались російські консули в Японії у зв'язку з недосконалістю нормативної бази, де були прописані їхні обов'язки [6].

Метою статті є аналіз офіційних документів, що регламентували функціонування російської консульської служби в Японії у 1858–1904 рр., а саме: консульських статутів 1820, 1858, 1893, 1903 рр. і трактатів, укладених між Російською та Японською імперіями.

Право на відкриття у Японії свого консульства було отримане росіянами в результаті підписання 26 січня 1855 р. Трактату про

торгівлю і кордони [1, л. 2-5]. Шоста стаття цього договору надавала російському уряду право призначити консула в один з двох портів: Сімода чи Хакодате.

Перше російське консульство в Японії було відкрите у Хакодате 24 жовтня (5 листопада) 1858 р. На той час російські консульські установи мали у своїй діяльності керуватись консульським статутом 1820 р. [8, с. 467-479], котрий був створений для консулів, які служили в Європі та Америці. Подібного документу для консулів, які представляли російські інтереси на Сході, не існувало, незважаючи на те, що стабільні консульські відносини із східними країнами стали встановлюватись ще з останньої чверті XVIII ст. [18, с. 149]. Згідно статуту 1820 р., консул у місці свого перебування мав піклуватись про створення найбільш сприятливих умов для російської торгівлі та мореплавства (відділення I §1). У випадках, непередбачених статутом, консул мав звертатись за роз'ясненням до російського посольства у державі свого перебування і діяти відповідно його вказівок (відділення I §15). Але на момент відкриття російського консульства у Хакодате посольства Росії у Японії ще не існувало, тому перший російський консул Й. А. Гошкевич (1814–1875) діяв на власний розсуд, а в особливо важливих випадках звертався за роз'ясненнями до Міністерства іноземних справ. До обов'язків консула входила допомога «порадами і добрими послугами» російським морякам і купцям (відділення II §16). У практиці хакодатського консульства це виразилось у тому, що командири російських суден часто позичали у Й. А. Гошкевича гроші задля поповнення запасів вугілля, води, солі, цукру, сухарів тощо [10, с. 139].

Окрім консульського статуту 1820 р. російське консульство у Хакодате мало керуватись у своїй діяльності законом від 13 листопада 1857 р., згідно якого російські місії та консульства на Сході мали надсилати рахунки надзвичайних витрат на ревізію не до Азійського департаменту, а безпосередньо до Департаменту господарських і рахункових справ, подібно до того, як це робили російські місії і консульства у Європі [14, с. 913].

Одним з основних документів, що регламентував діяльність першого російського консула у Японії, стала інструкція з Азійського департаменту, підписана князем О. М. Горчаковим. Окрім того, Й. А. Гошкевич отримав окрему інструкцію від графа Є. В. Путятіна [3, л. 1], зусиллями якого були підписані Сімодський (1855) та Едоський (1858) трактати. Стаття 2 останнього з названих документів надавала право імператору всеросійському призначити свого дипломатичного агента до двору тайкуна японського. Агент у ранзі посла, посланника, міністра чи повіреного у справах, а також російський генеральний консул отримали право вільно відвідувати всі міста Японії [2, л. 4-6]. Окрім вже відкритих для російської торгівлі портів Хакодате та

Нагасакі японський уряд дав дозвіл на торгівлю у Канагава та Хього. З 1 січня 1860 р. японський уряд зобов'язувався відкрити ще один порт на західному узбережжі о. Ніпон (Хонсю). Порт Сімода мав бути закритий через шість місяців після відкриття Канагава. Російський уряд отримав право заснувати консульства у всіх відкритих портах. Незважаючи на те, що, згідно статті 4 трактату 1858 р., японський уряд зобов'язувався виділити «місця, як для будинків консула та осіб, які перебуватимуть при ньому, так і для шкіл, лікарень тощо» [2, л. 4-6], переговори Й. А. Гошкевича з владою Хакодате щодо виділення ділянки землі для будівництва йшли непросто. В результаті консульству була надана велика земельна ділянка Рамісьомітьо. Вона являла собою круту гору, на якій складно було б спорудити європейський будинок. Губернатор Хакодате зігнав робітників, які за короткий час вирізували з гори величезний шматок, достатній для того, щоб там можна було розмістити консульський будинок з усіма службами. Спорудження будинку російського консульства у Хакодате було завершено лише через два роки після прибуття Й. А. Гошкевича до Японії.

Згідно Едоського трактату, росіяни отримали право тимчасового і постійного проживання у п'яти відкритих портах. Місця для будівництва російськими громадянами житлових приміщень, правила перебування у кожному порту мали визначатись російським консулом спільно з місцевою японською владою. У випадку неможливості досягнення між ними згоди, справа мала розглядатись російським дипломатичним агентом та урядом Японії (ст. 5). Росіяни, які були віддані під суд за здійснення злочину, не мали права відходити від місця їхнього проживання далі, ніж на 1 рі (3,927 км). У випадку вимоги японського уряду вислати порушника з країни російський консул мав право призначити термін (не більше року) для завершення цієї людиною своїх справ у Японії.

Згідно трактату 1858 р., у судовому розгляді справ між росіянами та японцями мали брати участь російський консул разом з японською владою. Визнаний винним ніс покарання за законами своєї держави. У портах, де не було російського консула (тобто усюди, окрім Хакодате), обвинувачуваний росіянин міг бути затриманий представниками японської влади, але про це терміново потрібно було повідомити російського консула найближчого з інших портів (ст. 14).

Прослуживши у Хакодате зовсім нетривалий проміжок часу, першому і єдиному на той момент консулу Росії в Японії довелося скорегувати свою діяльність у відповідності з новим консульським статутом для російських консулів в Європі та Америці, що був затверджений 23 грудня 1858 р. [9]. Загальні положення цього статуту стали поступово розповсюджуватись і на східні країни, з якими Росія встановлювала консульські зв'язки [17, с. 98].

Згідно нового статуту, одним з основних завдань консула залишалось піклування про вигоди російської торгівлі та мореплавства (розд. I §1). Виконуючи цей припис, Й. А. Гошкевич, зокрема, інформував Азійський департамент про зниження мита на ввізні товари [5, л. 2]. Не менш важливим обов'язком консула було надання усілякої допомоги офіцерам імператорського флоту (розд. II §20). Але під час виконання цієї вимоги статуту Й. А. Гошкевич зустрівся із значними складнощами, і пов'язано це було із Цусімським інцидентом 1861 р., коли командир російської ескадри на Тихому океані І. Ф. Ліхачов за наказом генерал-адмірала великого князя Костянтина Миколайовича здійснив спробу спорудити на одному з японських островів військово-морську станцію. За наказом І. Ф. Ліхачова до о. Цусіма був відправлений корвет «Посадник» під командуванням капітан-лейтенанта М. О. Бірільова. Коли матроси корвету розпочали будівництво укріплень на острові, відбувся конфлікт з місцевим населенням, в результаті якого загинув один японець. Японський уряд наказав губернатору Хакодате Мураґакі Авадзі вступити у переговори з російським консулом щодо вжиття заходів для того, щоб екіпаж корвету припинив будівництво і залишив береги Цусіми. Й. А. Гошкевич відіслав І. Ф. Ліхачову листа щодо необхідності відкликання «Посадника» з Цусіми та повідомив про ситуацію, що склалась, до Петербургу, де відбулось засідання Особливого комітету під головуванням Олександра II, який прийняв рішення відкликати російське судно від берегів о. Цусіма, щоб уникнути дипломатичних ускладнень [21, с. 197].

Під час Цусімського інциденту Й. А. Гошкевич опинився у ситуації, коли виконання приписів консульського статуту, а саме надання допомоги офіцерам імператорського флоту, стало б порушенням російсько-японського трактату 1858 р., згідно якого російські кораблі могли заходити лише у п'ять відкритих портів та не мали права зводити будь-які військові укріплення на території Японії.

У статуті були прописані обов'язки консула при корабельних аваріях (гл. V). Наприкінці 50-х років у місцевості Інаса біля Нагасакі протягом восьми місяців (з листопада 1858 до червня 1859 р.) перебував екіпаж російського фрегату «Аскольд» (капітан І. С. Унковський), що постраждав від тайфуну. Ремонт судна вимагав тривалого часу, але складність ситуації полягала у тому, що відстань від місця аварії до консульства у Хакодате становила близько 1385 км. Через те, що зв'язуватись з консулом щодо кожного окремого питання було фактично неможливим, то з багатьох питань (що стосувались більшою мірою дипломатичної сфери, аніж ремонту) капітану доводилось приймати рішення самостійно [15, с. 57].

Всі невідповідності консульського статуту 1858 р. реальним умовам служби російського консула в Японії мали компенсуватись спеціальними інструкціями Міністерства іноземних справ.

Наступником Й. А. Гошкевича на посту консула у Хакодате став Є. К. Бюцов. Характеризуючи консульський статут 1858 р., він писав наступне: «...статут наш, написаний власне для консулів у Європі та Америці, далеко не охоплює всього кола діяльності у Японії, а в деяких випадках постанови його неприйнятні у Японії. Але неповнота статуту значно компенсується тим, що у договорах наших з Японією визначені досить докладно обов'язки консула, особливо у всіх справах, що стосувались торгівлі та купецьких суден...» [6, л. 34].

Коли у 1868 р. нештатним консульським агентом Російської імперії у Нагасакі був призначений О. Ф. Філіппеус, Є. К. Бюцов повідомляв йому, що у випадках, непередбачених статутом і трактатами, слід діяти в залежності від обставин, а в особливо важливих випадках звертатись за роз'ясненнями до хакодатського консульства [6, л. 35], котре фактично виконувало функції дипломатичної місії.

У 1870 р. з'явився проект нового консульського статуту, створений міжвідомчою комісією під головуванням таємного радника Бека. У цьому проекті досить докладно визначався порядок судового розгляду у російських консульських судах. За основу нової системи організації консульських судів у Туреччині, Китаї та Японії бралась система російських консульських судів у Персії. Апеляційними інстанціями на їхні рішення мали стати окружні суди та судові палати імперії.

Під час розгляду проекту у раді Міністерства іноземних справ взимку 1871 р. його положення зустріли багато заперечень через складність проєктованого судочинства. Старшому раднику міністерства А. С. Енгельгарду було доручено виробити новий проект, підготовка якого завершилась лише у 1876 р. Проект А. С. Енгельгарда не мав суттєвих відмінностей від проекту Бека, тому він також не був затверджений [16].

Важливою подією для російських консулів в Японії стало прийняття у 1893 р. нового консульського статуту, де вперше були визначені правила для російських консулів у Китаї та Японії [19], що, на наш погляд, стало свідченням зростання ролі цих держав у зовнішній політиці Російської імперії. Тепер норма про виконання консулами обов'язків, покладених на них російсько-японськими трактатами, була прописана у статуті. Згідно ст. 193, судовий розгляд справ між росіянами та японцями мав здійснюватись російським консулом разом з японською владою. З такою ситуацією зіштовхнувся, зокрема, заступник консула у Нагасакі В. Я. Костилов (1848–1918), призначений на цю посаду у 1885 р. Деякий час у Нагасакі проживала сім'я мічмана П. П. Шмідта (відомого згодом як лейтенант Шмідт). Між дружиною П. П. Шмідта та японцем-

власником квартири, котру вони наймали, відбулась серйозна суперечка. У листопаді 1896 р. вона подала у консульство скаргу на японця Катаокі, звинувачуючи його у зневажливому ставленні до своєї особи. Керуючись вимогами консульського статуту, В. Я. Костилов взяв показання у служанки та передав цю справу до японського суду. Через деякий час візит у консульство наніс сам П. П. Шмідт, який став погрожувати випороти Катаокі або навіть вбити його. Намагаючись уникнути негативних наслідків подібних дій, консул звернувся до командира канонерського човна, на якому Шмідти прибули до Японії, з проханням вжити заходів проти самоуправства російського моряка. Командиру канонерки було відомо, що мічман колись лікувався від неврастенії, тому був зібраний консиліум лікарів, і за його рекомендацією П. П. Шмідт був примусово направлений у нагасакський береговий лазарет.

Договір про торгівлю і мореплавство, укладений між Росією та Японією 27 травня (8 червня) 1895 р. [11], надавав підданам кожної із сторін право на повну свободу приїзду, мандрування чи проживання у будь-якому місці території іншої сторони (ст. I). І, найголовніше, згідно трактату 1895 р., відмінялась юрисдикція російських судів у Японії (ст. XVIII). Трактат вступив в силу 5 (17) липня 1899 р. Аналогічні договори Японія уклала із Сполученим Штатами, Великобританією, Німеччиною, Францією, Австрією та багатьма іншими державами [24].

У 1903 р. був прийнятий черговий консульський статут [20]. На відміну від статуту 1893 р., у новому документі не були окремо прописані правила для російських консулів у Японії, у той час, як настанови для російських консулів у Персії, Туреччині, Китаї та Кореї були виділені в окремі глави. Написання окремих правил для російських консулів у Японії перестало бути актуальним у зв'язку з припиненням дії нерівноправних договорів Ансей та відміною екстериторіальності для європейців і американців.

24 січня (6 лютого) 1904 р. Японія офіційно оголосила про розрив дипломатичних відносин із Росією. На той момент в Японії діяли російські консульства у Нагасакі, Йокогамі, Кобе, Хакодате та імператорська місія в Токіо. Консульський статут 1903 р. вимагав від консула Російської імперії у критичних ситуаціях зберігати власну гідність і не втрачати повагу до уряду держави перебування (ст. 99). Генеральний консул Росії у Йокогамі В. Я. Сіверс, віце-консул у Кобе Ф. І. Васильєв та консул у Нагасакі князь О. О. Гагарін залишили Японію разом із головою дипломатичної місії бароном Р. Р. Розеном [23, р. 234]. На жаль, невідомими залишаються обставини від'їзду російського консула М. М. Геденштрама з Хакодате.

Таким чином, протягом 35 років діяльності в Японії російські консули змушені були керуватись консульськими статутами, котрі не відповідали

у повній мірі особливостям їхньої служби. Отримання необхідних вказівок у випадках, непередбачених статутом і російсько-японськими трактатами, ускладнювалось тим, що досить тривалий період часу російським консулам в Японії доводилось працювати за відсутності керівного центру, тобто російської дипломатичної місії в Японії, що була створена лише у 1871 р. Зв'язок консулів з Міністерством іноземних справ був ускладнений великою відстанню і повільністю доставки поштової кореспонденції. Проте завдяки підбору кваліфікованих кадрів та незначній кількості росіян, які відвідували Японію, недосконалість законодавчої бази не спричинила суттєвих проблем у функціонуванні російських консульств.

Написання консульських статутів 1820 та 1858 рр. для консулів Європи та Америки вказувало на західну орієнтацію російської зовнішньої політики у той історичний період. З 90-х рр. XIX ст. ситуація змінюється: активізуються політичні та економічні контакти Росії з країнами Сходу, що й було відображено у новому консульському статуті 1893 р. На відміну від багатьох інших східних країн, Японії вдалось уникнути долі колонії чи напівколонії, тому відпала необхідність у написанні окремих вказівок для російських консулів, які служили у цій державі. На початку XX ст. умови їхньої діяльності стали наближеними до європейських реалій.

Література

1. *АВПРИ (Архив внешней политики Российской империи)*. – Ф. 150. Японский стол. – Оп. 493. – Д. 1982. Трактаты с Японией.
2. *АВПРИ*. – Ф. 150. Японский стол. – Оп. 493. – Д. 1414. Трактаты, заключённые между Россией и Японией в Иедо 7/19 августа 1858 г.
3. *АВПРИ*. – Ф. 300. Консульство в Хакодате. – Оп. 572/2. – Д. 63. Список входящих бумаг за 1858, 1859, 1860, 1861, 1862, 1863, 1864, 1865, 1866, 1867, 1868, 1869, 1970, 1871 и 1872 гг. сданных из Архива Российского императорского консульства в Хакодате российскому генеральному консульству в Эдо.
4. *АВПРИ*. – Ф. СПбГА IV-2. – Оп. 119. – Д. 1.
5. *АВПРИ*. – Ф. СПбГА II-3. – Оп. 34. – Д. 1.
6. *АВПРИ*. – Ф. 268. - Консульство в Нагасаки. – Оп. 559. – Д. 1. Российского Императорского консульства в Нагасаки входящие бумаги за 1868 г.
7. *Бѣломорь, А. Тсу-симскій эпизод / А. Бѣломорь // Русскій вѣстникъ*. – 1897. – Т. 249. – С. 59–86.

8. *Высочайше утвержденный Проект для Консуловъ Его Императорского Величества, пребывающих в Европе и Америке // Полное собрание законов Российской Империи, с 1649 года. – Т. XXXVII. – СПб., 1830. – С. 467 – 479.*
9. *Высочайше утверждённый уставъ для российскихъ консуловъ въ Европѣ и Америкѣ // Полное собрание законов Российской империи. Царствование Государя Императора Александра Второго. – Т. 33 (1858). - Ч. 2. Законы (33351 - 34004). – С. 531-553.*
10. *Гузанов, В. На благо дела российского (о первом русском консуле в Японии И. А. Гошкевиче / В. Г. Гузанов // Проблемы Дальнего Востока. – 1991. - № 1. – С. 136-147.*
11. *Договоръ о торговлѣ и мореплаваніи, заключенній между Россіей и Японіей 27 мая (8 іюня) 1895 года // Сборникъ договоровъ и дипломатическихъ документовъ по дѣлам Дальняго Востока. 1895–1905 гг. – С.-Петербургъ, 1906.*
12. *Конвенція, заключенная въ Едо, 11 декабря 1867 г. // Договоры Россіи съ Востокомъ / собралъ и издалъ Т. Юзефовичъ. – С. Петербургъ, 1869. – С. 290–294.*
13. *Максимов, С. В. Собрание сочинений. – Т. 12. На востокъ. – Ч. 2. – С.-Петербургъ, 1909.*
14. *О порядкѣ представленія на ревизию в Министерство Иностранныхъ Дѣлъ счетовъ чрезвычайныхъ издержекъ Миссій и Консульствъ нашихъ // Полное собрание законовъ Российской Империи. – Собрание второе. - Т. XXXII. – СПб., 1858. - С. 913.*
15. *Подалко, П. Э. Япония в судьбах России: Очерки истории царской дипломатии и рос. диаспоры в Японии в конце XIX – начале XX века / П. Э. Подалко. – М., 2004.*
16. *Сафронова, Е. В. Историческое развитие консульской юрисдикции и организация консульских судов России на Востоке [Электронный ресурс] / Е. В. Сафронова. – Режим доступа: <http://www.k-press.ru/bh/2002/3/safronova/safronova.asp>. Доступ – 6.03.2013 р.*
17. *Сафронова, Е. В. Нештатные консулы Российской империи / Е. В. Сафронова // Государство и право. – 2002. - № 8. – С. 95 - 104.*
18. *Сафронова, Е. В. Эволюция функций консульских учреждений Российской империи в XVIII – начале XX вв. / Е. В. Сафронова // Научные ведомости Белгородского государственного университета. Серия: Философия. Социология. Право. – 2007. – Т. 9. - № 2. – С. 148 – 161.*
19. *Уставъ консульскій // Сводъ законовъ Россійской Имперіи : в 16 т. Т. 11. Ч. 2.– С.-Петербургъ, 1900. – С. 745 – 746.*

20. *Уставъ консульскій // Сводъ законовъ Россійской Имперіи: в 16 т. – Т. 11. Ч. 2. – СПб.: Дѣятель, 1913. – С. 1163 – 1190.*
21. *Черевко, К. Е. Зарождение русско-японских отношений. XVII – XIX века / К. Е. Черевко. – М., 1999. – 256 с.*
22. *Lensen, G. A. Russian Diplomatic and Consular Officials in East Asia / G. A. Lensen. – Tokyo, 1968.*
23. *Rosen, R. R. Forty Years of Diplomacy / R. R. Rosen. – London., 1922.*
24. *Status of Japan Raised // The New York Times. – 1899. – July 17.*

УДК 94:008(477:438)»20»

Засади двостороннього культурного співробітництва України та Польщі на сучасному етапі

Пачос Юлія

Пачос Юрій. Засади двостороннього культурного співробітництва України та Польщі на сучасному етапі. В статті визначені основні засади культурного співробітництва України та Польщі на сучасному етапі на основі аналізу договірно-правової бази двосторонніх відносин.

Ключові слова: Україна, Польща, співробітництво, культура, загальні та правові засади.

Пачос Юрій. Основы двустороннего культурного сотрудничества Украины и Польши на современном этапе. В статье определены основы культурного сотрудничества Украины и Польши на современном этапе на основе анализа договорно-правовой базы двусторонних отношений.

Ключевые слова: Украина, Польша, сотрудничество, культура, правовые и общие основы.

Pachos Yuriy. Bases of bilateral cultural cooperation between Ukraine and Poland at present period. The bases of cultural cooperation between Ukraine and Poland at present are covered in the article by analyzing the legal base of bilateral relations.

Key words: Ukraine, Poland, cooperation, culture, legal and general principles.